

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

FRAMÅT

Pris
3.50
per år.

Tidskrift
Utgifven af Göteborgs Kvinnoförening.

N:o 18.

1886.

1:sta årg.

J. A. Wettergren & Co.,
GÖTEBORG,

rekommendera sitt stora, rikt sorterade lager af engelska, franska
och tyska Mode- och Manufakturvaror såsom

Klädningsstyger,

svarta och kulörta **Sidentyger, Möbel- och Gardintyger,**
Sorgtyger i alla moderna genres,

äfven äkta fransk **Svart Merinos,**
af erkänt bästa fabrikat till dagens lägsta priser.

☛ Profver sändas på begäran till landsorten franko. ☛

Kappmagasinet

erbjuder under hela året det största och rikhaltigaste urval af det nyaste i

Jaquetter, Paletåer, Dolmaner och Regnkappor,
allt till de billigaste priser i förhållande till varornas godhet.

J. A. Wettergren & Co.

GÖTEBORG

Distribueras af
V WETTERGREN & KERBER.

1886.

Tryckt å
D. F. BONNIERS BOKTRYCKERI.

M. Amalie Olsson

LAGER

af såväl de mest eleganta som billigaste

Manufaktur- Mode- och

Hvitvaror,

Sybehörs och Garnérartiklar, Dame- och Barn-

hattar, Barnkläder,

Tricotvaror, Bijouterier

och Galanteri-varor

m. m. m. m. hos

L. Kaiser & Co.,

Kyrkogatan 36. Korsgatan 12.

Filial:

43. Södra Hamngatan 43.

Fredrik Sköld & Co.,

57 Kungsgatan 57,

rekommendera ett ständigt välsorteradt lager af stilfulla och välgjorda Damekappor till

billiga priser.

OST-

MAGASINET,

15, Drottninggatan 15,

parti och minutförsäljning af in- och utländska ostsorter.

Gehlin & Lindblom,

15, Drottninggatan 15.

Tapeter och Border

i Gyllenläder, Velour, Gobelin och Lincrusta-Walton, dessutom ett rikhaltigt urval tapeter i nya mönster för säsongen, såväl finare som helt billiga, största urvalet på platsen, billiga priser.

Rullgardiner,

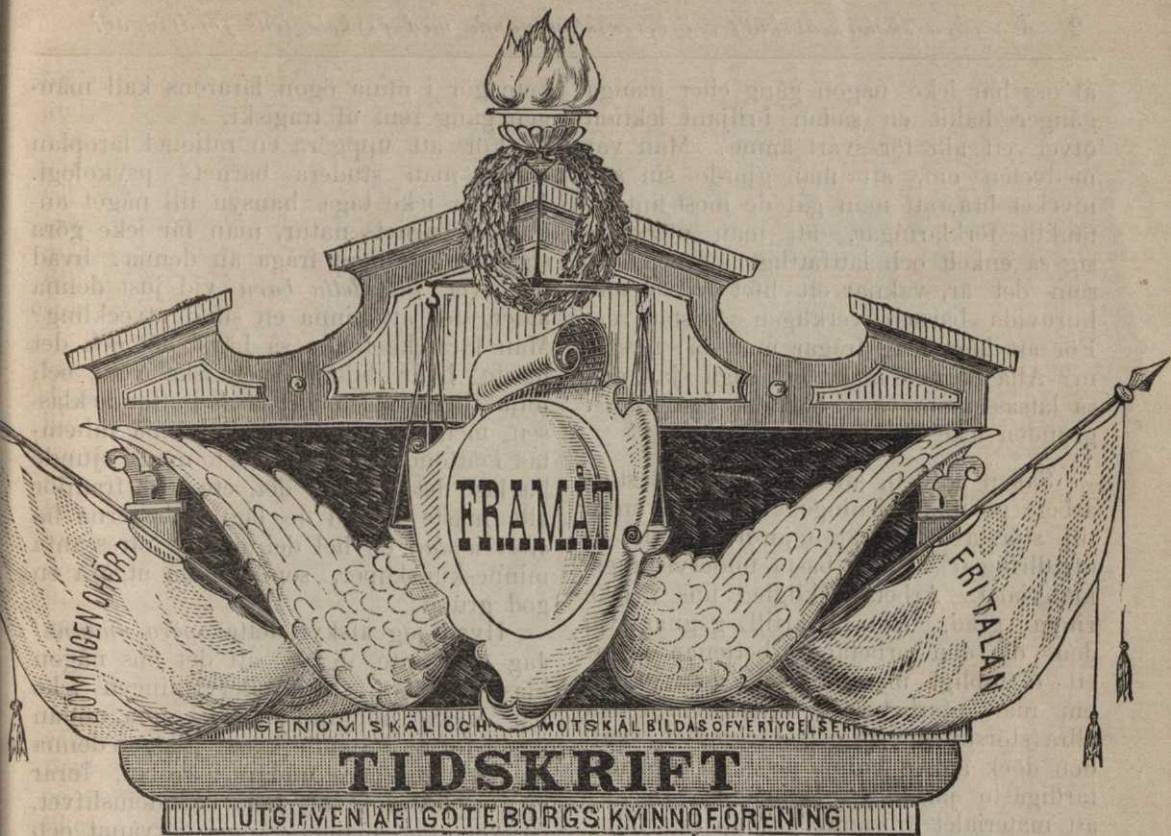
deribland enfärgad grön och blå rullgardinsväf med sjelfuppdragande kappor.

Kornischer och Gardinhållare

hos

J. DAHLANDER & Co.

Östra Hamngatan 30.

N:r 18.

15 September.

1886.

Första årgången.

Äro våra skolors årskurser öfverenstämmade med psykologiens fordringar?

Denna fråga hör ej till de stora organisationsfrågorna, och dess besvarande på det ena eller andra sättet kan ej på ett i ögonen fallande sätt omskapa skolans hela yttre gestalt: den rör undervisningen, men som undervisningen väl mer än något annat är skolans själ, så torde frågan därför icke vara af mindre vikt. Vore man rättvis, skulle man kanske medgifva, att dessa *inre* skolfrågor äro de viktigaste af alla, ty äfven om skolan gäller det, att lifvet går inifrån.

Det är alldeles obestridligt, att undervisningen på senare tider gjort ofantliga

framsteg. Dessa framsteg bestå hufvudsakligen deri, att undervisningstalangen hos lärarne har utvecklats allt mer och mer. Allt mer har man fått klart för sig, att det ej är nog med att gifva och att höra upp en lexa, utan att läraren måste framställa kuuskapen — liksom preparera och tillreda den — på ett sådant sätt, att lärjungarne kunna smälta och tillegna sig den. Nitiske lärare bemöda sig nu mera ifrigt om att uttrycka sig enkelt och barnsligt, och många af dem ha kommit långt i konsten att säga de djupaste saker på det enklaste sätt.

Jag vill påstå, att denna undervisningsvirtuositet till och med gått för långt. Det har nämligen blifvit en frestelse för läraren att hålla »briljanta lektioner», det vill säga att taga ett ämne som i verkligheten ligger alldeles öfver barnens ståndpunkt och behandla det så väl och populärt, att han slutligen framlockar hos barnen ett uttryck af förstående. Hvem

af oss har icke någon gång eller många gånger hållit en sådan briljant lektion öfver ett allt för svårt ämne? Man var medveten om, att man gjorde sin sak mycket bra, att man gaf de mest fint uttänkta förklaringar, att man uttryckte sig så enkelt och lättfattligt — men bäst som det är, vaknar ett litet tvifvel om, huruvida barnen verkligen förstätt en. För att lugna sig frågar man då: förstår ni? Alla barnen nicka och säga »ja», och så låtsas man vara belåten, fast man i grunden icke alls är det.

Saken är den, att det finnes ett stort arbete på undervisningens fält, som ännu till största delen är ogjordt, och det är utgallringen af det bästa undervisningsmaterialet. Arbetsskicklighet fins i icke ringa grad, men hvar till gagnar väl den, då den arbetande betjenar sig af ett olämpligt material? Vi veta ju, att om man utarbetar en flintknif med den allra största omsorg och skicklighet, skall den dock aldrig kunna jämföras med den tarfligaste järnknif. Hvarföre? Derföre att materialet är sämre. Man har hitintills i allt hvad undervisningen angår, mest tänkt öfver denna fråga: *huru* skola vi meddela barnen kunskaper? Det viktiga, som återstår, är besvarandet af denna fråga: *hvad* skall man öfverhufvud meddela barnen, och *när* — vid hvilken ålder — skall det ske?

I allmänhet anser man väl, att man riktigt valt ett kunskapsstoff, när man får lärjungarne att *förstå* det. Ja, men då måste man också skilja mellan ett sådant der *tillfälligt* förstående, som det vi nyss talade om, och ett *verkligt* förstående. Har ett barn verkligen förstätt något som meddelats i skolan, så märks det vanligen derpå, att detta ämne sedermera dyker upp igen i barnets samtal, i dess frågor, ja i dess lekar med kamraterna. Barnet drar fram det t. ex. för att jämföra det med något nytt som meddelas, det fortsätter att tänka och spekulera deröfver. Om förståendet deremot varit så der tillfälligt, liksom med våld framtvungadt, så försvinner kunskapen totalt, och om samma ämne tages upp någon tid efteråt, måste läraren göra om samma arbete med förklaringar och utläggningar som det han hade första gången. Detta förspilda ar-

bete gör i mina ögon lärarens kall mån-gående gång rent af tragiskt.

För att uppgöra en rationel läroplan måste man studera barnets psykologi. Man får icke taga hänsyn till något annat än barnets natur, man får icke göra sig någon annan fråga än denna: hvad behöfver *just detta barn* vid just denna ålder, för att vinna en sund utveckling? Man får icke tänka så här: det och det måste hvar bildad människa veta, och följaktligen måste det läsas i åttonde klassen, men för att det skall kunna inhemtas i åttonde klassen, måste man i sjunde ha läst det, i sjetta det, etc., och framför allt måste man i de lägre klasserna ha *gjort undan* en hel del mindre intressanta minneskunskaper, som kunna utgöra en god grund.

Hvad jag afskyr detta »*göra undan*»! Jag går inte in på, att det fins någon klass i skolan, der undervisningen icke har andra uppgifter än att göra undan något för en följande klass. Bakom denna tendens att göra undan i skolan, lurar en uppfattning af hela barndomslifvet, hvilken jag många gånger förvänat och harmat mig öfver. Det är den der satsen, att barndomen icke är något annat än en *förberedelse* för den fullvuxnes lif. Den är visserligen en förberedelse, men den är så mycket derjämte. Barnet lefver ett lif lika fullt af sorg, fröjder och erfarenheter som någonsin den fullvuxne, och jag tror, att nästan hvarje människa, hon må blifva hur gammal som helst, skall tycka, att barndomen var det längsta skedet af hennes lif. Hvarföre det? Jo, derföre att då upplefde man så mycket, då kände man så mycket, då undrade man så mycket och — icke minst — då led man, och då saknade man så mycket.

Huru orätt är det då icke att taga undan flere år af denna rika, upprörda tid och liksom säga till barnet: nu skola vi endast arbeta undan för din *framtid*, med ditt lilla närvarande lif må det gå hur som helst, det är för obetydligt att vi skulle sysselsätta oss dermed.

Nej, lika mycket som den fullvuxne har barnet behof af att lefva ett *fullt lif*, att ha ett arbete åt hvilket det kan hängifva sig, att ha »intressen», som binda det tillsammans med dess likar, liksom

bildningen förenar oss äldre med hvarandra. Men ett *tomt lif* måste barnet i viss grad föra, om icke undervisningen går dess andliga och intellektuella kraf till mötes, ty nu mera har skolan till den grad inkräktat på barnens tid och uppmärksamhet, att hemmet aldrig kan räcka till att ersätta de stycken, hvori hon brister.

Men det är sannerligen icke lätt att känna barnets natur, att taga reda på dess verkliga behof: barnet är sig icke likt, det förändras oupphörligt, det är en varelse vid 5 år, en annan vid 9, en annan vid 14. Långt har man ännu icke kommit i det psykologiska studiet af barnanaturen, men så mycket har man dock insett, att vissa skeden af barnets lif liksom falla i sär och utmärka sig genom särskilda egenskaper. Så är det en bestämd erfarenhet, att åldern från 9 till 13 år har en viss prägel, som skiljer den från 13—16-års perioden. Det karakteristiska för det förra skedet är barnets starka begär att insamla fakta, att se och höra allt möjligt, Det är så nyfiket och vetgirigt, att det aldrig kan få se och höra nog, så länge — märk väl — som det är fråga om *verkliga, påtagliga* föremål. Dessa föremål kunna för öfrigt vara fula eller vackra, ovanliga eller vardagliga: det gör detsamma, barnet intresserar sig för allt, blott det är ett stycke lif, en ny bit af den stora yttre världen, som barnasinnets brinner att lära känna. Med andra ord, det är verklighetssinnet, den objektiva iakttagelseförmågan, som vid denna ålder har öfvertaget, och som måste finna näring, om barnets andliga lif skall blifva harmoniskt.

Kommer så perioden från 13 till 16 år. Då framträder begäret att få en aning om den röda tråd, som går igenom allting, att få veta något om målet för människans tillvaro. Det är den vaknande *tankens* tid, men på samma gång den vaknande *känslans*. Den unge har ett behof att beundra och hänföras, att låta hela sin varelse gå upp i en stark känsla.

Om nu undervisningen gör till sin uppgift att motsvara hvarje ålders intellektuella behof, synes det falla af sig själfvt, att det kunskapsmaterial man meddelar 9—13-åringar framför allt borde

vara *reelt och konkret*. Det är icke tankar och omdömen, utan bilder ur lifvet, verkliga händelser, noggrannt beskrifna, och verkliga föremål, som de böra göra bekantskap med. De böra oupphörligen få tillfredsställa sitt begär efter grundlig, långsam, så att säga »hängifven» iakttagelse af verkligheten. Deremot borde man icke söka drifva upp den generaliserande reflexionen, som ej passar för denna, utan för den följande perioden. Då är det alldeles i sin ordning att söka reda och klara begreppen, att med det inre sammanhangets tråd knyta ihop de enstaka företeelserna, under det man derjämte är mån om att leda i rätta spåret lärjungens fantasi och gifva honom något, som han utan att sedan behöfva ångra sig kan omfatta med sin ålders värme.

Låt oss nu kasta en blick på läroplanerna i våra nuvarande flickskolor! Har man vid deras uppställande tagit hänsyn till de nu omtalade olika karaktärerna hos de olika åldrarna? Jag har studerat många årsredogörelser, och i de allra flesta har jag funnit, att man till den egentliga skolans lägre klasser — d. v. s. just 9—13-årsperioden — förlägger de *öfversiktliga, generela* kurserna, hvaremot de *utförliga* kurserna komma senare i de högre klasserna. Man har alltså gått en väg, som är rakt motsatt den, hvilken följer barnets psykologiska utveckling. De små 9—13-åringarne få öfversigter, d. v. s. de få en föreställning om hvad ett visst läroämne innehåller — ytlig, det behöfver jag knappast säga — de få veta de begrepp, de termer, med hvilka detta ämne rör sig, och hvilket allt bör vara »undångjordt» för de högre klasserna, då man tar om det samma, men »fyller på mera», gifver mera detaljer och mera utförlighet.

Jag har framför mig årskurserna i geografi och ser deraf, att man ofta på ett år läser Europas, Asiens, Afrikas, Australiens och Amerikas fysiska geografi. På ett år! — Tänk nu, hvad denna kurs innefattar. Tänk endast på Asien. Hvilka bilder ur människolifvet, djur- och växtverlden skulle man icke kunna taga fram för barnen från Sibirien, Japan, Kina, Indien, Arabien! Och allt detta är dock blott en liten del af hela kursen.

— Ett annat år läser man Frankrike, Tyskland, Schweiz, Holland, Belgien och Ryssland. Att man med sådana kurser icke kan medhinna många verklighets-skildringar, säger sig själf. Männe det kan tillfredsställa 10-åringens verklighets-sinne att räkna upp vikarne på Asiens kust, om det också går i aldrig så god ordning från norr till söder? — Sådana äro kurserna i de flesta skolor icke blott i geografi, utan äfven i de andra konkreta ämnena: historia, naturkunnighet, just de ämnen som för denna ålder äro de viktigaste. Sådana äro de, därför att man tänker sig den egentliga bildningen såsom kommande först i de högre klasserna, och de lägre klasserna lämpliga att skaffa en ram af minnesverk till det framtida innehållet, om det någonsin kommer. Och kommer det — så är mottagligheten oftast borta, på detta stadium vill lärjungen ha något annat, det förr så lifliga verklighetssinnet är nu förslöadt. Då kan lärarinnan göra de intressantaste och lifligaste skildringar, och barnen sitta der slöa och passiva. *Nu är det för sent.* Af detta har jag själf haft den sorgligaste erfarenhet.

Jag nämnde nyss, att jag anser geografi, historia och naturkunnighet som de viktigaste ämnena för denna ålder. Hvarföre detta? Jo, dessa ämnen hafva det konkretaste innehållet och väcka derför mer än andra barnens intresse. Men dessutom anser jag naturvetenskap och historia i och för sig själfva vara de viktigaste elementen i vår tids bildning. — I förbigående vill jag anmärka, att jag för min del söker på detta stadium koncentrera de olika naturkunnighetsbrancherna kring geografundervisningen, så att denna alltså egentligen blir en sorts allmän naturlära. — Hela vårt tänkande är ju baserad på dessa båda vetenskaper, ty när man nu för tiden vill lära känna ett föremåls väsen, frågar man icke efter definitionen på det samma, utan man går tillbaka till dess *ursprung*, och dermed är man inne på historien eller naturvetenskapen eller bådadera. Man kan aldrig säga, att språkvetenskapen i samma grad är grundläggande för vår tids intellektuella lif. Ännu mindre kan man påstå, att språkundervisningen tillfredsställer barnets begär efter verklighetsbilder. Jag

vill icke förvisa språken från det här omtalade åldersstadiet, men jag vill bestämdt opponera mig mot deras anspråk att vara det viktigaste ämnet och det mest bildande.

Jag har många gånger hört unga lärarinnor säga: ja, hur gerna skulle jag inte ta upp det eller det i min undervisning, men jag kan inte. Hvad är det som hindrar? Jo, kursen, som måste hinnas. Kursen är en allsmäktig tyrann, som bannlyser alla utförligheter. Och så anser man ofta, att en duglig lärarinna är den, som *hinner mycket* på ett år. Hvarföre är det så brådtom med den der kursen; fruktar man kanske att inte hinna igenom ämnet under skoltiden? Nej, det kan inte vara skälet, ty — märk väl — dessa ämnen blifva i de allra flesta skolor i sin helhet genomgångna två eller tre gånger. Detta omtagande och repeterande sker för *minnets* skull. Är det nu vår erfarenhet, att lärjungarne i de högsta klasserna minnas mycket bra? Den talare, som i år på flickskolemötet i Stockholm beskylldes för att måla flickskolan allt för mycket i rosenrött, till och med han erkände, att flickskolorna hafva det felet, att lärjungarne glömma. Alltså: vi offra barnens verklighetssinne för att så mycket bättre odla deras minne — och likväl glömma de!

Ju mer anspråkslös en skola eller en lärarinna är, ju mer det skall framhållas, att man ej gått utöfver det nödortfoga, desto starkare betonar man i årsredogörelsen, att man endast gått igenom »de allmännaste dragen» af det eller det ämnet i skolans lägre klasser. Skulle det i årsredogörelsen stå »de viktigaste dragen», så betyder det alldeles det samma som »de allmännaste».

Men ett barn, som sålunda bespisas med »allmänna drag», dess lif blir mer eller mindre tomt. Jag är ännu mer öfvertygad derom, sedan jag själf pröfvat på det motsatta förfaringssättet. Den som gjort det, kan ej undgå att märka, huru barnen trifvas och känna sig tillfredsställda, då de långsamt få fördjupa sig i en mindre del af ett ämne — t. ex. ett land, en historisk berättelse, en beskrifning på ett djur. Endast då, när undervisningen på detta sätt ger sig god tid, kan lärarens personlighet inverka

på barnen, ty icke kan man tala om en sådan inverkan, då läraren blott är en person som hör upp en lex. Och inte nog med det, utan det blir äfven *barnets* personlighet, som inverkar på läraren och det på ett obeskripligt vederkvickande sätt. Derfor att man behandlar ett ämne som barnen *kunna* förstå och behandlar det så långsamt, att de *hinna* förstå, får den barnsliga reflexionen luft och spelrum. Man får höra deras små anmärkningar, deras gissningar och förslag — hvarför kunde det inte ha gått så eller så? — man får ibland höra, huru de skarpsinnigt draga ut konsekvenser, eller huru de rent af själfva fortsätta berättelsen, stiga upp och säga: naturligtvis gick det så och så; naturligtvis gjorde han det af det och det skälet. — Jag känner mig aldrig så glad, som när jag märker, att undervisningen framkallat detta spontana själsarbete hos barnet. Då vet man, att det utvecklar sig, det är som om man hörde gräset växa. Och dessa små blixtar af humor sedan, som också ovilkorligen komma fram, när barnet en gång har börjat att »visa sig»! Ja, då märker man, att det fins något som kan kallas *undervisningens poesi*.

Det är dessutom af den största *moraliska* vikt, att vi låta barnen få verklighet i sin undervisning under denna tid. Detta kan låta öfverdrifvet — men befinna, hvad det betyder för ett barn att gå utan intressen genom lifvet, att till exempel icke veta, hvad det skall tala om med sina kamrater! Tror ni icke, att det kan vara ganska bra, att barnen när de gå från skolan hafva ett samtalsämne, som intresserar dem alla? Tror ni icke, att det är något värdt att barnen i undervisningen känna ett föreningsband mellan sig och läraren eller lärarinnan, att de säga till hvarandra: ack, nu få vi höra fortsättningen på det eller det, som var så rysligt roligt? — Skulle icke derigenom kunna förekommas mycket ondt: dåliga samtal, dåliga lekar och ännu värre saker?

Jag hade en gång erfarenhet af ett par lärjungar, som gjorde alla de undervisande mycket bekymmer. Man kunde mycket väl se på dem, att de talade illa om sina lärarinnor, när de pratade samsammans. Slutligen kom det en gång till

bekännelse, och då yttrade den ena med tårar och snyftningar: vi ha rakt ingenting att tala om med hvarandra, och så tala vi illa om fröknarna. — Ganska lärorikt, icke sant?

För barnets moraliska väl, lika mycket som dess intellektuella, vill jag därför på det bevekligaste anhålla, att de konkreta delarne af skolämnena måtte förläggas till åldern 9—13 år, d. v. s. till 1:sta, 2:dra och 3:dje klasserna i den egentliga skolan, och att alla »öfversigter» och »öfverblickar» för dessa klasser måtte obarmhertigt strykas. — En dylik förändring skulle väcka mycket motstånd från föräldrarnes sida, det vet jag allt för väl. Hvad nu, våra barn lära ju ingenting, de komma ej ur fläcken — skulle det heta, ty ännu har man ej kommit från den föreställningen, att *namn* på ett föremål är *kunskap*, men grundlig undervisning om samma föremål själf är — *prat*. Och öfversigtskurserna innehålla ju hufvudsakligen namn. I värsta fall, om föräldrarne nödvändigt fordra de vanliga pluggkurserna — ställ då en öfversigtskurs bredvid den grundligare, men låt alltid den senare ha företrädet och af barnen anses som den egentliga kunskapen.

Detta, att tillmötesgå föräldrarnes fordringar, ville jag kalla en skolas *verldslighet*; det andra, att utan alla bialsigter tänka på barnets intellektuella och moraliska behof, det är hennes *andlighet*. Verldslig kan man inte undgå att vara till en viss grad, men måtte hvarje skola icke vara det mer än *samvetet* tillåter! Och måtte man få klart för sig, att denna sak verkligen är en *samvetssak*!

Uffe.

Ur bondens lif.

»Klara lara!»
Intet svar.
»Klara då!»

»Men så skrik då inte så, mamma, jag kommer ju», väsnades en storväxt flicka, i det hon slant in genom dörren. Under det hon gick, knäppte hon sin klädning, hvars öppna lifstycke upptill blottade ett gråhvitt linne och ett högt ljushyllt bröst. Hon var alldeles skinande af en nyss skedd tvättning.

»Men kors i jesses då, jänta, drar du helgdagskläderna på midt på blanka lördagsförmiddagen?»

Klara stod der och smålog för sig sjelf, i det hon kammade sitt hår, som hade något af solguld i skiftningarne. Af och an böjde hon sig fram emot en liten ståndspegel, hvars flimrande glas var alldeles nedstänkt af flugsmuts, och när hon skådade sig sjelf, såg dessa klarröda läppar kröka sig under leendet och de hvita tänderna glänsa fram, måste hon skratta ännu mer, och hennes starka kropp syntes bölja under anfallen.

»Nå, men så stollas inte så, jänta, utan säg mig, hvad det är!» bad modern bevekande.

»Åh, jag skall sta' och fästa mig».

»Du stackars fattilapp, hvem skulle vilja ha dej?»

»Vilja ha, vilja ha», härmade Klara.

»Ja, vilja ha; kanske det är det der skräpet till klockardräng?» utfor gumman föraktligt.

Ah nej, det vore nog bättre opp.

»Fiskar-Anders då?»

»Bättre opp».

Ja, en hemmansegare vore det då ej; det finnes för resten inga sådana giftaslystna nu för tillfället.

Kunde väl hända ändå.

Åh, hon vore i villfarelse; hemmanssöner ville ha rika töser.

»Det är här i Storgården». brast Klara plötsligt ut.

»Storgården, nu är du då alldeles tokig; Storgården! Pojken, August, vet jag, är ju gift; den andre, Johan, har fästnö; hvad jesses menar du då? Sen fins ju inte kvar mer manfolk der än farfar, Anders Ersson, gubbkräket».

»Det är honom jag ska' ha», sade dottern lugnt och knöt på sig den röd och hvita hufvudduken.

«Är du från vettet, jänta? Han är ju både gammal och grå».

Det gjorde då rakt ingenting.

»Och så pojkarne hans och Lotta, sonhustrun; aldrig i lifvet skulle de tillåta det!»

»Åh, det skulle väl mamma få se!» Dermed gick hon.

Gumman satt och funderade en lång stund: hon var ännu vacker; Ersson och hon hade haft mycket till hopa i unga dar,

och nu skulle den stollen på gamla dar gå och fjantas för dottern också. Hon log. Om det verkligen vore så; om Klara blefve ungdom i Storgården; och finge rå öfver allt deruppe; kors, hvad Lotta skulle känna det! Hon log åter skadeglåd. Lotta och hon voro ej vänner — men det måste väl vara så ändå. Klara var så säker — — —

Klara gick sjungande uppför den sakta sluttande backhällningen, der fiskarstugan låg några famnar från stranden af Mälarens blänkande vatten; gångstigen vred sig mellan frodiga hasseldungar, hvars nötter redan knöto sig, ty det var temligen långt lidet med somnaren.

Der hördes plötsligt ett lätt småtramp, och en stor färhjord skymtade hvit inne i grönskan. Klara log; det skulle ju snart vara hennes. Denna tanke började nu sluka henne, för hvarje steg, som hon tog, liksom absorberade hennes begär Storgårdens marker, som vidgade sig för hennes blick. Hennes ögon strålade mot de välskötta fälten, som glänste i höstens brokiga färger; åker efter åker skymtade fram; i det rika, saftiga gräset gingo de blanka, spräckliga korna; hästarne vrenskade sig i sina tjuder, och solens starka sken återstudsade i deras muskeltrinda länder såsom i en reflexspegel.

Och midt upp i denna rikedom purprade sig i solljuset, lik en väldig, egendomlig jättefrukt, det rödmålade huset med bländhvita fönsterbågar och sirliga sniderier på gafvelrösten.

Och hennes fuktiga, halföppna läppar skälfdes af åtra att få besitta.

Då fick hon plötsligt sigte på August och Johan, sönerna i gården; hon kände något af hat inom sig; det föreföll henne, som om de öfverraskat henne i hennes tankar.

De stodo långt borta i en trädesåker; böjande ryggarne, arbetade de i jorden med stora jernhackor; hon märkte, hur de hvilade mot skaften och oafvändt betraktade henne. Hon visste, att de nu talade om henne, men hon kunde ej höra något. Hon ville ej se ditåt men måste det till slut om igen; svepta i solröken liksom i ett lätt skir, stodo de två der och stirrade fortfarande efter henne. Hon låtsade om ingenting och gick raskt mot byggnaden.

Hon gick in på gården; på trappan stod Erssons sonhustru, hon, som väntade få gården med sin man, då gubben dog. Klara gick fram och tog henne i hand.

Lotta skelade på sned och vågade ej se henne i ansigtet.

Hvart skulle Klara gå, hon vore så fin.

»Jo, till herregården och söka tjänst».

Hade man hört!

Ja, för nu måste hon hemifrån.

»Kan väl tro det; det är för trångt hemma«.

Lotta ville gå, då plötsligt en skrofflig röst hördes inifrån huset.

»Bed Klara gå in och få kaffe».

Lotta låtsade, som hon ingenting hört.

»Ja jag har väl så brådt om; skall bort och ge grisarne; vill Klara gå med och se dem? De ha växt så ohyggligt famost«.

»Ja».

Men nu stack ett borstigt bufvud ut genom dörren och ett kruthorn till näsa blef synligt.

«Kom in Klara, får hon kaffe!»

»Tackar, som bjuder», sade Klara och gick in.

»Har du något kaffe varmt?» hväste gubben Erson.

»Nej!»

»Nå, men så värm det då!»

»Det fins ingen eld, och så har jag ej malet kaffe».

»Det kan jag ju göra, moster», afbröt Klara.

Men nu blef Lotta rasande och mumlade något om gubbtok — Erson var något döf — allt under det hon ställde i ordning kaffet. Hon kände det der anbudet obehagligt, som om Klara re'n vore hemma i huset.

När kaffet var färdigt, gick hon och slängde igen dörren efter sig.

Gubben Ersson gick der strakbent och drog ena foten efter sig. Hans borstiga hår och polissonger stodo på ände. Det var en kraftig gubbe, säker och liflig. Klara bara pratade. Till slut fick gubben satt sig på sängkanten och smågrinade belåtet åt hennes pladder.

»Ska hon ha en kopp till?» Han hade redan bjudit henne tre koppar och tyckte nu ej riktigt veta, hvad han sade. Men Klara slog i ett klingande skratt, som gjorde gubben alldeles yr i mössan.

Utanför dörren stod Lotta med ryggen i rät vinkel och skefvade med benen, för att komma med ögat till nyckelhålet och tryckte näsan platt mot dörrkanten. Och som hon ej vågade ge sin ilska luft i ord, finga händerna tolka, hvad hon kände. De foro fram

och åter i alla möjliga riktningar, rystade i klädningen och knöto sig, och snart stodo alla fingrarne spretande rakt ut.

Hon reste sig häftigt, alldeles röd i ansigtet af ansträngning, och mumlade några harmsna ord, ty hon hade sett Ersson taga Klara om den vackra hakan; hon böjde sig åter ner och fick då äntligen höra gubbens kärleksförklaring och Klara bedja honom gå ner till torpet och fria der inför hennes mor. När Klara kom ut på svalen, såg hon en smutsig strumpläst försvinna i kammardörren midt emot.

Klara gick visst ej till herregården utan tog raka vägen ner till torpet, och vore det ej för Lottas skull, som hon kände på sig låg i fönstret och betraktade henne, och för de två bröderna, som nu åter hvilade på sina hackor och stirrade efter henne, hade hon väl rent af dansat utåt vägen.

Men när hon gick förbi hästarne, kunde hon ej låta bli ge dem namn, och när hon kom till korna, gick hon fram till dem och smekte dem, Rosa, Snödropp, Morlika, allesamman, och lät handen med vällust glida öfver de feta läggarne.

När hon trädde in till sin mor, bad hon henne sätta på kaffet, ty snart komme Ersson och friade.

»Han?» — sade gumman frågande och gick fram till spiseln och tände upp eld.

Så snart Klara var kommen ett stycke på vägen, smög sig Lotta ur huset bakom uthusen, för att ej synas, och satte sen i väg öfver fälten; hon dök ner i ett dike, som skylde henne, och sprang ohejdadt, fast lervattnet stod som solar upp efter vadorna. Hon var snart hos sin man och sväger, som ännu stodo och tittade efter Klara, hvars ljusa duk lyste nere i skogsbrynet.

»Undrar just, hvad jäntungen haft för sig deruppe i helgdagskläder», sade den ene säfligt och lagade sig i ordning att böja ryggen och börja arbetet igen.

»Pojkar, pojkar, gubben har blifvit galen rakt!» hördes plötsligt en röst bakom dem.

Båda vände nätt och jemt på hufvudet och tittade på Lotta, som alldeles röd och svettig stack upp ur diket.

»Nå, men så hör då, han ska' sta', och fria till Klara».

De båda bröderna rätade ryggarne och intogo åter sin förra ställning, stödda mot sina redskap.

»Ska' han?» sade de med en mun.

»Om han ska'», gnäld Lotta, »ja' hvad han ska'».

»När ska' han då?» frågade August.

»När han ska'? Han ska' nu. Gubbtoken sitter redan och rakar sig och ba' mig om helgdagskläderna». —

»Ba' han om helgdagskläderna?» sade August.

»Ja' hvad han ba' om helgdagskläderna; August, du måste hem till'en och hindra det. Du ska' veta, den slynan tar gård och grund ifrån oss.

»Får väl så det», sade August lugnt; och båda bröderna lade hackorna på axlarne och gingo sakta, vadande i myllan, upp mot huset.

De satte hackorna från sig, stampade af fötterna och gingo in i kammaren; Lotta intog sin gamla ställning vid nyckelhålet.

Gubben hade rakat sig och stod och knöt kring den ostärkta, hvita kragen en tjock, svart halsduk; han hörde ej, när de kommo in. Han vände sig och fick syn på dem, August med ryggen mot honom, bligande ut genom fönstret, Johan sittande på soffan, lekande med en knif.

»Hvad gör I här, pojkar?» sporde gubben.

»Det vardt så hälsikkets varmt», svarade August utan att vända sig, »vi skulle väl hem och få oss lite kaffe».

Anders Ersson svarade ej, han drog på sig rocken.

Nu sporde Johan utan att se opp: »Hvart ska' du hän far?» och i samma andedrag sade August: »Gör det ej, far!»

Gubben stannade med rocken till hälften på och röt skarpt till: »Hvad är det, jag ej skulle göra?» Lotta, den slynan, gåfve han tusan, ja, jäkelen anakka; han led henne ej längre, ej heller att gå i en annans hushåll, han ville ha sitt eget.

Bröderna tego fortfarande i samma ställning.

Vore inte kanske alltsamman hans ännu? Anders Ersson vore nog ännu karl för sin hatt; han slog i ett hänskratt. Han visste nog, hvad de ville; han skulle naturligt lemna allt från sig och ta emot ett undantag för att få svälta ihjäl; för att de skulle bli kvitt gubben — aldrig i lifvet nej, jäkelen anakka, skulle han ge en bit jord från sig; nu skulle han gifta om sig.

Gubben gick och tog sin käpp, en tjock, grönmålad stock med en liten spade till dopp-

sko och en spegel i kryckändan, och skulle till att gå.

»Far», sade August lugnt utan att se gubben i ansigtet, »jag får väl då ut arvet mitt efter mor?»

»Får du, nej du får så jäkelen ock», snäste gubben.

»Då tar jag det och så går jag härifrån».

»Det gör jag ock», sade Johan utan att se opp.

Gubben tvärstannade alldeles stum.

De två sönerna gingo ut ur stugan, ut på åkern för att taga upp arbetet igen.

Der stod Anders Ersson en lång stund alldeles bedöfvad; han visste han behöfde sina söner för bruket; utan dem, nej, det ginge ej — han stötte den gröna käppen gång på gång i golvet, så att spaden gjorde djupa märken; så började han rifva i det tagellika, gråsprängda håret, slängde käppen i en vrå och drog opp och ner i kammaren med strakbenet efter sig; så tog han i att förbanna och ropa och vred sina händer och grät, riktigt grät, den gamle token, ty han kände det, som om den sista solstrålen i hans fattiga, glädjelösa lif nu slocknade; det var inga vanliga suckar, hela hans kropp tycktes vilja sprängas under dessa konvulsiviska snyftningar. Till slut kastade han sig på sängen och blef liggande käpprak och stel liksom död.

Med ett illmarigt leende reste sig Lotta från sin ställning vid nyckelhålet. »Det tog allt på gubbstackarn», mumlade hon.

J. W. A.

Sindsretninger.

»*Fremad!*» det ord har så dærende klang,
 toner fra tusinde tunger,
 »fremad mod dumhed og dorskhed och tvang,»
 lydt over landet der runger;
 fremad i stimlende stimer
 går det med hast over hav og hej,
 frihedskompasset vil vise vej,
 klokkerne kalder og kimer.

»*Hjemad!*» det ord har så dragende klang,
 lyder med 1st og med læmpe,
 ikke selv frihedens fristende sang
 tonen kan dulme og dæmpe;
 lad den ej lyde for længe!

husk, når vi samles til festligt lag,
sukket fra dem under fremmed flag,
harpen har manglende strenge.*

»Opad!» ja opad den stenede sti!
væk med en viljeveg vinge!
opad kun! fædreens fodspor forbi
lad os mod lyset os svinge!
kraften vi har er vor egen,
leg den i løbet med ungdomsmod!
skyen kun skygger for fjeldets fod,
vi' så din vilje til vejen.

»Nedad!» det nemmes ej nær så godt,
lyder som spot i vort øre;
nedad dog må fra syernes slot,
hvis vi et værk vil udføre;
godt! får vi fange den lære:
let nok at flyve som ørne op,
tungt dog at trone i træets top,
ene blandt alle at være.

»Udad!» ja der er vi alle vist med,
ud bag de brynende brinke!
udad, hvor snekkerne stryge afsted,
synerne vifte og vinkel
men lad det kendes på farten
Herre! at du har i roret fat,
ellers er »lys» kun en begsort nat,
dåden af dödningearten.

»Indad!» se det er det tungeste tag,
læres slet ikke i blinde;
indad til hjærternes dybeste drag,
hvis vi i kampen vil vinde!
Vej har du vist over voven,
Herre! men lær os at råde selv
tankerne tunge i hjærternes hvalv,
skumle som skygger i skoven.

Th. Bugge.

Teaterbrev

Kjöbenhavn 7:de septbr 1886.

Kjöbenhavn har fra gammel tid havt ry for at være en by med stærkt udviklet teatersans. At dette har sin rigtighed fremgår bedst deraf, at byn, hvis indbygger-

antal endnu har langt tilbage, for det når op til en halv million, stadig holder fire faste teatre gående og endog er ifærd med at indrette et femte, ikke at tale om de mange sommerteatre med sine løsslupne parceløjer, og de mere eller mindre flotte café-chantant-etablissementer, hvoraf nogle holdes åbne også om vinteren.

Uden at vilde drage nogen sammenligning mellem Kjöbenhavn og Kristiania — hvad der vilde være en urimlighed — er det alligevel ret betegnende, at sidstnævnte by, der dog har henved 140,000 indvånere, kun besidder et eneste stabilt teater, hvor der ovenikjøbet stadig væk spilles for tomme bænke.

Endskjönt de sidste års dårlige tider vistnok også har sat sit mærke i de kjøbenhavnske teatres økonomiske historie, har dog de besøgendes antal langt fra været forringet i en så høj grad som man skulde ventet, når talen ikke netop er om det kongelige teater. Den store strøm af rejsende, der året igjennem drager frem og tilbage over Kjöbenhavn, över naturligvis sin indflydelse på dette forhold. Vist er det, at privatteatrene lige indtil de seneste tider har gjort mere eller mindre gode forretninger, ja, et enkelt af dem, Folketeatret, havde endog for sidste seasons vedkommende, hvad man kunde kalde for et rigtigt kron-år.

Det kongelige teaters ævne till at holde på sit engang så frofaste og fuldtallige publikum synes derimod år for år at skrumpes ind. Hvis det ikke havde sine faste abonnenter de sex dage i ugen til alle fire logerader, der inden saisonens begyndelse bortsælges ved auction til höjstbydende, vilde det vistnok se endnu mere uhyggelig tomt ud derinde for de fleste forestillingers vedkommende end tilfældet nu som regel er. Gjennem en række af sæsoner har det kongelige teater arbejdet med en stadig voksende underballance, der for sidste år endog gik op til omtrent 100,000 kr.

Spørger man nu om grunden til dette nedslående forhold, så lyder svaret hyppigst, at ledelsen ikke er dygtig nok. Enkelte mener også, at kræfterne inden skuespillerpersonalet ikke kan måle sig med hvad de var i gamle dage. Sikkert er det imidlertid, at valget af repertoire i alt fald på det dramatiske område lader meget tilbage at ønske. Når undtages Otto Bentzons nydelige »Tilfældigheder», Schandorphs »En Valgkandidat», Hostrups »Karens Garde» og Björnsons »Geo-

* Sønderjyllands befolkning.

grafi og Kjærlighed», så bragte forrige saison udelukkende enten forlagte och udspillede, eller yderst kjedsommelige stykker på scenen. »Elverhøj» og »Deklarationen» vekslede med »Alferne» og »Efterårssol». Bødes der en enkelt gang på noget aparte, så var det ting som Gozzis, efter kongelig dansk teatermoral tillempede, hundrede år gamle, ganske uinteressante, »Mirandolina», eller et effektjagende, over de største tåbeligheder lavet, for al menneskelig ægthed blottet, miskmask-stykke som Ohnets »Fabrikanten», eller et drama som »Denise», der gjennem fem uendelige akter laborerer med et fortærpet socialt-moralsk problem, der ovenikjøbet er blevet behandlet af dr. Edvard Brandes i hans, »Et Besøg» på en måde, der i energi og talentfuldhed langt overgår, hvad den franske forfatter har at byde på. Men så er det heller ikke bleven opført på det kongelige teaters scene.

Der råder hos styrelsen en mangel på dristighed til at gi sig ikast med andre opgaver end sådanne, om hvilke den ved bornetheden og den konventionelle moral intet opstyr vil gjøre. Den norske og danske moderne, dramatiske literatur lader den således ganske rolig blive liggende. Men då der skal skaffes nyt, er følgen, att publikum må fodres af med udenlandske, mere eller mindre ufordøjelige sager. Folk blir i længden træt og kjed af disse franske sensationsstykker, der bevæger sig under former, som er dem fremmed, og fremstiller konflikter, som deres egne samfundstilstande ikke kan afføde. De savner — mange måske uden at gjøre sig det klart — att se sit hjemlige liv på scenen, se det således, som det leves og arter sig, der hvor de færdes og er kjendt. Deraf kommer det, at deres tal, der går misfornøjet og tom hjem fra det kongelige teaters forestillinger, stadig er i stigende.

Men denne teatrets taktik har endnu en følge, og det er den farligste og værste. Publikums smag fordærves, og dets evne til at dømme om og nyde godt skuespil forringes år for år. Det går som med mennesker, der i længere tid har fået slet og utilstrækkelig føde. De føler sig ilde tilpas derved, men får de så pludselig god og kraftig kost, så kan de ikke tåle det og jamrer værre end før. Således går det også til, når det kongelige teater, som for to år siden, endelig engang bekvemmer sig til at opføre et værk som f. eks. Ibsens »Vildanden». Trods det endog udmærket dygtige og interessante

spil på sågodtsom alle hænder, blev stykket hvergang git for dårligt eller i altfald mindre godt hus og måtte snart henlægges. Ved sådanne lejligheder står styrelsen altså med palmer i hænderne og siger: Der kan I se, I, som råber på moderne komedie, publikum vil ikke se den.

I år er saisonen på *Det kongelige teater* bleven åbnet med *Öhlenschlägers* »Dina». Fru *Oda Nielsen* — denne »Kjöbenhavnernes evige tryllerinde», som en teaterkritiker har kaldt hende — der, efter først at ha været knyttet en kort tid til det kongelige teater, senere har tilhørt privatteatrenes scener, hvor hendes blotte navn på plakaten har trukket folk i skarevis til huset, og som nu er vendt tilbage til Nationalscenen, spillede titelrollen. Hun modtoges da teppet gik op for anden akt, hvor hun sidder i sin broder, *Rudolf Vinhofers* stue, klædt i holländsk husdrägt, med stormende applaus. Men enten det nu er, at figuren fra forfattarens hånd er en altfor löst sammenhængende skikkelse, lavet af formegen idealitet og for lidet menneskeblod, eller at fru *Nielsen* ikke har vovet, at gå rigtig lös på opgaven, vist er det, at hendes fremstilling ikke förmåede at gjøre *Dina* interessant, end ikke frisk og betagende nok. Hendes spil mindede om spædt fuglekvidder og smale striber af blegt måneskin. Og der skulde dog været både glöd og löd eller i altfald et hedt opbrusende blod i et pigebarn, der foretager sig hvad man ikke i et öjeblik betænker sig på, og som taler så modigt og letsindigt om den gifte *Ulfeldts* forelskelse i hende. Muligt övede også den omstændighed, at den digtede *Dina*-figur står i en så skrigende modsætning til den historiske, en generende inflydelse. *Dinas* forhold er nemlig i den senere tid blevet så grundig belyst, at nu gud og hver mand ved besked om denne persons frækhed og forvorne færd. I det hele taget var forestillingen ikke morson. Dette, at folk taler på vers og deklamerer om frihed og adelsmagt og det elskede fædreland smager ikke mere.

Dagmar-teatret indlagde sig i fjor megen fortjeneste ved at bringe *Henrik Ibsens* storværk »*Peer Gynt*» på scenen, båret af et understyr, der var stykket fuldkommen værdigt. Som måske bekjendt, spillede *Henrik Klausen* fra *Kristiania* hovedrollen. I år har teatret gjenoptaget stykket og introducerede ved samme lejlighed nok en norsk gjæst for det danske publikum, nemlig fröken *Sofie Pa-*

relius som »Aase». I forrige saison gaves denne rolle af den finske skuespillerinde, fröken Ida Aalberg, dengang midlertidig ej ansat ved Dagmarteatret, men som i år, efter med stor energi at ha studeret og tillegnet sig det danske sprog, atter har ladet sig engagere ved dette teater, og rimeligvis agter at knytte sin fremtid til danske scener. Den ellers så dygtige og yndede skuespillerinde skilte sig ikke godt vid Aase. Hendes mangel på evne til at ta rollen som den var, virkede i enkelte scener hæmmende på Klauens i det hele taget ægte og gribende spil. Der var allerede dengang tale om at få fröken Parelus, der i Norge med rette er berömt for sin Aase, herved, men det blev först til virkelighed nu i år. Tilrods for den lykke fröken Parelus gjorde med sin uforlignelige gjengivelse af den hidsigt skjældende og dog så godhjertet rörende, i angstfuld tro på sönnen oprusende gamle bondekone, blev det dog ikke en så stor succés som den udmærkede kunstnerinde kunde ventet. Det traf sig uheldigt med vejret. Så varme dage som de august måned bragte, har man ikke på lange tider havt mage til i Danmark, i altfald ikke sådan i ugevis. Det var, som om sommeren havde sparet på sig selv, måned efter måned, for at lade al sin smeltende hede strømme ud over byen nestop i de dage, da teatrene efter endt ferie på ny åbnede sine döre. At dette virkede forringende på det besög de flinke, norske gjæster under andre omstændigheder kunde ha gjort regning på, siger sig selv. Folk var på rejser eller lå på landet, og de som var nær nok til at kunne ta ind, kviede sig for at ombytte de dejlige aftner under åben himmel mod et teaters gashede luft. Så havde de jo også set »Peer Gynt» forrige år. Men de, som gav möde blev taget med storm. Det gik som Aase siger, da hun snakker til Solvejg om Peers vildskab og uvorne færd. En sad der og så på og syntes »en kunde både græde og le» af glæde over det betagende spil. En sådan stemning som den, der beherskede publikum under den skjønne dödsscene, hvor Peer kjörer sin mor til »Soria-Moria» slottet og fortæller om St. Peder og salig prostinden, medens Aase fuld af frygt og håb og uden at finde hvile for de værkende lemmer med döende stemme sukker: »Å nej da, Peer, for en gammen, du kjörer mig stakker til«, indtil hun tilsidst stille og alvorsfuldt som selve döden, gli-

der over i den evige sövn —, hörer til sjældenheder i et teater. Der var så stille, så stille rundt om en. Det eneste man hörte var et sukkende pust, en skjælvende bevægelse, der som elektriske stöd gik gjennem tilskuerne; det hidrörte fra, at folk sad og kjæmpede for ikke at bryde ud i hulken.

Fröken Parelus optrådte også som Grethe i »Kjærlighed uden strømper», en rolle, som i Norge anses for at være en af hendes bedste. Behandlingsmåden af det Wesselske lystspil er imidlertid så forskjellig på de to landes scener, at det danske publikum ikke ret kunde nyde, hvad hun her ydede.

Et stort tab har Dagmarteatret lidt ved fru Oda Nielsens fortrækken til den kongelige scene. Forhåbentlig vil hendes bortgang dog ikke helt gjøre det af med direktörens prisværdige bestræbelser for at give et repertoire med stykker af virkelig literær værdi. Fröken Ida Aalberg er jo bleven tilbage, og hendes talent lagt til hvad teatrets delvis meget dygtige personale formår at præstere, vil sikkert gjøre det muligt at fortsætte i den retning, som opførelsen af »Peer Gynt», »Et Besög», »En frelsende Engel» og »Skuespillerinden» af fru Edgren, foruden adskillig god fransk komedie som »Straffen» af Girardin, »Andrea» af Sardou o. s. v., så bestemt har pegt hen imod.

Af alle privatteatrene er Folketeatret det, der hos det almindelige publikum har den störste sympathi og den bedste klang. Og det er ikke underligt. Thi et så talrigt og i sin art udmærket sammensat skuespillerselskab skal en leve længe for at finde magen til. Der er blandt personalet vellykkede komikere i alle brancher og karakterskuespillere, der rager höjt op over hvad man er vant til at se på en privatscene. Også elskerfaget må siges at være særlig godt repræsenteret. Og hvad damerne angår, så stikker de ingenlunde af. Forrige år var der så mange af dem, at den ene så at sige gik ivejen for den anden. Der var ikke mindre end 6 unge skuespillerinder, der hver for sig syntes skikkede til at være primadonna på en mindre scene. I år har direktören indskrænket disses antal og uden noget savn for publikum. For der er nok tilbage, og de tiloversblevne er nydelige og meget brugbare. Så ejer teatret også i fru Julie Hansen, födt Lundby, en karakterskuespillerinde, hvis præstationer særlig i det höjkomiske fag vilde

være en pryd for enhver scene. Og så er der fru Rosenbaum, der giver soubrette-roller med en friskhed og et så strømmende lune, at hun synes som skabt for de Holbergske Perniller, foruden flere andre dygtige skuespillerinder. Der er en enhed og et sammentale spil over denne scenes forestillinger, der vidner om forstandig ledelse og gode traditioner. Derfor ser man også altid god komedie på Folketeatret. Farcen spilles der med en kunstnerisk omhyggelighed og et sprudlende humör, der gör personalets intelligents og talent lige stor ære. De gamle lystspil af Hertz og Hostrup og Overskou går over scenen med en så sjælfuld forståelse af tidens og lystspilletes ånd, at tilskuerne får som en dukkert af svundne tiders naive lystighed og sorglöse tagen på livet. Og hvad nu folkekomedien angår, så kan man sige så stort et ord, at den gjenfödes på dette teaters scene. Hvad der hændte på folketeatret i fjor, at et fra tysk översat og bearbejdet stykke: »En Börnsbaron», oplevede så godt som 100 opførelser, vilde ikke kunde tænkes foregået på nogen af de andre scener. Det skyldtes det på alle hænder udmærket morsomme spil. Og så er der endnu et, iscenesættelsen. Interiör og udstyr er ud i de mindste detaljer lokalt og tidssvarende. Kun det kongelige teater overgår i denne henseende teatret på Nörregade.

Det teater, der her lader mest tilbage at önske, er Kasino. Når det ikke netop gjælder de store udstyrsstykker, som f. eks. »En tur til månen», og det dramatiserede feæventyr, »Tommeliden» o. s. v., hvis iscenesættelse forrige år afslörede en næsten overdådig pragt og ödselhed, så tager dette teater det ikke så nöje med dekorationer og sligt. Man træffer der undertiden et næsten lurvet udstyr. Det kommer vel af, at direktören har sat så enorme summer i disse vældige knald-faldstykker, der, for æt bære sig, har været beregnet på at skulle trække hele Kjöbenhavn til huset. Det har ikke rigtig lykkedes. Måske er tiderne for tunge og alvorlige til at selv Kjöbenhavnerne föler sig oplagt til at gi penger ud til disse vilde, for ethvert spor af fornuftig mening blottede börnelöjer, der ene og alene har til hensigt at pirre folks lattermuskler og vække deres öjenslyst. Når så teatret engang igjen blir nödt til at gi sig alvorligere opgaver — Kasino har haft gode traditioner i den retning, det var engang, hvad Folketeatret nu er, — så er folk

bleven afvant med at söge derhen, og så skal der meget arbejde til for at gjenoprette det svundne ry.

I disse dage optræder *Judic* på Kasino. Hun har ikke trukket hus. Der har været uhyggelig tomt i salen. Og det var at vente. Efter en slig orkan af begejstring, som den hun vakte under sin förste tilsynekomst på Folketeatret for to år siden, var det uundgæeligt, at reaktionen måtte komme. Man mærkede symptoner til det straks efter hendes afrejse. Folk begyndte at ærgre sig over, at deres hyldest ingen mål og grænser havde kjendt. Det hele skulde have en mere nonchalant karakter. Det burde ikke være hændt Kjöbenhavnerne, at de for fuldt alvor lå på knæ for *Judic*. Det skulde været mere sådan »en bons camerades.» Man opholdt sig over, at de to alderstegne, for sin dyd og utastelige opførsel så höjlig lovpriste majestæter, kong Kristian og dronning Louise i mellemakterne indfandt sig i Folketeatrets foyer, for at komplimentere den glade kurtisanefremstillerinde. Man fandt, at det var halvvejs til at bli flau over!

Disse og lignende betragtninger gjorde, at folk var bedre væbnet mod *Judic*'s »livsfarlige öjne» og söde sangstemme denne gang. Man vilde ikke anden gang at bli til nar. Og så havde man jo set hende, nysgjærrigheden var tilfredsstillet.

Men hende må Kjöbenhavnerne forekomme som et trolöst folkefærd. For to år siden sloges de om pladserne til hendes forestillinger, og der måtte foranstalles matinéer og koncerter i Tivoli; folk fik aldrig nok. Nu synger hun sine bedårende sange og sender sin perletrillende latter og smeltende öjekast ud over Kasinos tomme bænke. Det må ikke være morsomt for hende. Hun siges imidlertid at skulle bære sin tilskikkelse med elskværdig ro. Men Kasinos direktör burde ha forudset, at netop således vilde det gå. Han kunde ha sparet *Judic* for denne tort og sig selv for et stort pengetab.

Sommerværmen og de höje priser — der har været betalt med 10 kr. stykket for de bedste pladser, har naturligvis også spillet en rolle til ugunst for *Judic*, men det fåtalige besög lader sig som sagt ikke forklare derved alene.

Har der været tomt i Kasino, så har derimod *Tivoli* i disse aftener været fyldt indtil trængsel. Men *Tivoli* har også haft meget at byde på. Foruden komedie har der været

en troldmand af første rang i det lukkede teater og på det åbne små operetter, dans og så pantomimen, denne de Tivolisøgende Kjöbenhavneres nopsidelige fornøjelse. Akrobatselskaber og linedansere har presteret det utrolige i retning af livsfarlig luftgymnastik, kæmpeballoner er gået til vejrs. Alleslags mærkværdigheder og farligheder er blevne forevist; de store og små orkestre har ydet både populær og fin musik, og så er der jo også rutschbane, ballongyngen, dampkarusellen, skiveskydning, lodtrækkeri, danseestrader og labyrinthen. Der er jo næsten ikke tal på de forlystelser, Tivoli har at tilbyde. Og så har jeg endnu ikke nævnt de glimrende illuminationer, der bringer Tivoli til at ligne et vidunder fra Tusind og en nat, og de strålende fyrværkerier, som lyser langt ud over byen. Og alt dette for 50 öre! Hvor kan man så tro, at folk gider klemme sig inde i de dyre teatre!

A. S.

När och Fjärran.

Kvinnliga herrskrädderföreningen i Köpenhamn representerades å »Skandinaviska fackföreningskongressen» i Göteborg 27—28—29 augusti af fru *Ankersen*. Hon var den enda kvinnliga deltagaren i kongressen. Sjelf arbeterska och sin fackförenings ordförande, var det först efter många svårigheter, hon slutligen lyckats få plats bland kongressens manlige medlemmar. Ett af hennes resas syften var att bilda en kvinnlig herrskrädderfackförening här i Göteborg. Hon lät också genom härvarande skräddare, till ett af dem hållet möte, sammankalla fackets kvinnliga arbetare med den påföljd, att här troligtvis inom kort kommer att bildas den af henne åsyftade föreningen, hvilken torde bli uppslaget till en allmän fackföreningsrörelse bland stadens arbeterskor.

På kongressen yttrade hon sig med mycken tydlighet och bestämdhet och uttalade bland annat sin fasta tro på socialismens framgång. Privat uttalade hon som sin mening, att om blott kvinnorna satte sig in i och omfattade socialismen på ett *sjelfständigt* sätt, skulle de blifva densamma en *god* makt, en nyttigt motvigt för männen.

Sjelf tillhörde hon Socialdemokratiska samfundet i sitt hemland.

* * *

»Vårt Lands» *Jago* skriver från Paris om den understädes för kort tid sedan avslutade arbetarkongressen såhär: Den har varit internationell och — naturligtvis — socialistisk.

Meningsutbytet har varit relativt sansadt, hvarmed dock icke får förstås att opraktiska idéer och förslag varit bannlysta, utan endast att man ej slösat med så mycket vildt hot, som vid dylika tillfällen vanligt är.

Resultatet blef ett program, hvilket nog kommer att låta tala om sig, och det på goda skäl. Kongressen föreslog en arbetsdag om åtta timmars maximum och dertill ett aflöningsminimum.

Det är — med få ord — ett premium för lättjan, man här begär. Då den dålige och late arbetaren vet, att han är säker om sitt minimum, låter han nog bli att arbeta öfver hölvan, ja, sannolikt kommer han icke att arbeta alls, synnerligast om vederbörande också få rätt i sin sträfvan att betaga »patronen» uppsägningsrätten.

Kongressen var samlad för att arbeta på den sociala frågans lösning. Vi tro, att densamma nu blifvit ytterligare invecklad, enär utopisterna helt säkert skola stödjä sig på det nya programmet som på ett dokument med vitsord, fastän detsamma blott underskrifvits af ena sidan.

* * *

Första kvinnliga svenska medicinedoktor. Medicine kandidaten, fröken Julia Brinck från Helsingborg har för någon tid sedan efter i London slutade studier aflagt licentiatexamen vid Dublins universitet. Hon var ensam kvinna bland 52 manliga kandidater.

* * *

Den internationella fredsverksamheten och våra svenska folkskollärare. Ofvannämnda verksamhet var ämne för diskussionen vid Värends folkskollärareförenings sammanträde i Bergunda (Småland). Det påpekades, att såväl pedagogiska som moraliska skäl manade läraren att förbättra historieundervisningen. Ingen samvetsgrann och öfver sjelfmotsägelsen reflekterande lärare kunde nämligen ena stunden säga. »Du skall icke dräpa: du får icke begagna list eller svek» o. s. v. och så den andra genom en förvärd historieundervisning, sådan hittills vanligtvis öfvats, väcka beundran för krigets s. k. hjeltar och öfverseende med diplomaternas ränker. Barnen skulle antingen bringas att tro på två slags moral, en för den enskilde och en för staterna och dessas styresmän, eller också ringakta hela undervisningen. Krigets förderfliga följder i moraliskt, socialt, sanitärt och ekonomiskt hänseende visades med statistiska fakta. En herre trodde likväl, att något godt åtföljt kriget, och ville med gamla testamentet visa, att dylika blodsdåd vore af religionen tillåtna.

Kyrkoherde *E. M. Låftman* i Bergunda uppmanade lärarne att oförskräckt verka för en bättre historisk undervisning. Han hade sjelf länge ansett Karl XII som Sveriges störste regent. Men hvad var han? Jo, en stenhård man utan hjerta för sitt olyckliga folk, hvilket han uppoffrade för sina egna fixa idéer. Pastor *M. Wieselgren* från Göteborg sade sig också vara »en genompiskad fredsvän». Han uppmanade till att göra barnet bekant med fredsfursten sjelf, ty då vore han viss om, att fredstiden, som alls icke är en utopi, skulle närma sig oss allt mer

och mer. En annan talare framhöll såsom ett stort fel hos kyrkans män deras förbiseende af fredstanken i kristendomen, och att de uppmanat till och gynnat kriget. Om de ej varit så slöa, hade man kanske redan varit inne i »det tusenåriga riket.»

Förste talaren, hr *P. Borgh* i Lekaryd, yrkade, att frågan skulle hänskjutas till allmänna folkskollärareföreningen, men mötet beslöt med en rösts öfvervigt, att icke remittera ärendet till densamma, utan att diskussionen skulle utgöra svar på frågan.

Minoriteten röstade för ett af hr Låftman framställt förslag till resolution, enligt hvilket man skulle uttala önskvärdheten af, att vid den historiska undervisningen kriget och deras »hjel-tar» framställdes i sin rätta belysning till fred-sakens befrämjande.

Ämnets förslagsställare, hr *Borgh*, hoppades, att andra »kretsar» äfven skulle upptaga frågan, alldenstund hon vore af sådan beskaffenhet, att hon icke kunde falla.

Heder och tack åt våra svenska folkskollä-rare och åt dem af våra prestmän, hvilka till fredstankens förverkligande vilja stå de först-nämde bi!

* * *

Högre läroverk för kvinlig ungdom öfver konfirurationsåldern. Fröken *Ingeborg Tau-ström* öppnade i Stockholm, oktober 1881, ett dy-liket läroverk, hvilket alltjemt fortgår och har till syfte att icke blott bibringa allmän bildning, utan äfven att utbilda unga flickor för särskilda fack såsom post, kontor, bank, skola. Undervis-ningen meddelas i alla ämnen af ämneslärare och föreläsningvis, med undantag af språk och matematik. Valfrihet af ämnen är obegränsad. Tentamina äro frivilliga.

Flera af de lärjungar, som utgått ur läro-verket, hafva erhållit platser. Under de fyra år läroverket egt bestånd hafva 20 unga flickor bott inom detsamma. Af dessa hafva 5 varit fin-skor.

Med nu ingångna läsåret ha *uppfostnings- och undervisningslära* införts som nyt föreläsning-sämne, och läroverkets inspektor, herr *A. Hedin*, skall under höstterminen två gånger i veckan förelä-sa öfver »*Irlands historia under engelskt öfvervælde*». Till de sistnämnda föreläsningarne ega äfven andra damer än läroverkets lärjungar, mot stadgad af-gift, tillträde.

* * *

Finska samskolan i Helsingfors öppnades den 4 dennes med en enkel högtidlighet. Ele-verna voro 19 till antalet, hvaraf 9 flickor.

* * *

Kuopio svenska samskola har af senaten be-viljats samma rättigheter, som hon egde den tid, hon uteslutande var goss-skola. Rättigheterna be-röra lärarnes tjänsteår samt dimission till uni-versitetet af sådana elever, hvilka ha rätt till inträde vid universitetet.

* * *

Den finska författarinnan, fru Minna Canth, skall ge ut en roman, hvars namn blir »*Hanna*». Den behandlar en flickas utvecklingshistoria.

* * *

Fru Ragna Nielsen rättar förvrängningen af sina ord i »*Dagbladets*» referat från Sagatun-mötet sålunda:

Hr Redaktör!

I *Dagbladet* af den 10 augusti, hvilket jag först i går kom i tillfälle att läsa, står ett refe-rat öfver mitt föredrag på Sagatunmötet. I detta äro mina anmärkningar em den invändningen mot kvinnans rösträtt, »att kvinnor blott skulle komma att rösta som män i familjen» åter-gifna så här: »Man kunde också vända om det och säga, att männen i regeln skulle komma att rösta som kvinnorna. Den af de två makarne, hvilken egde de största andliga gåfvorna, skulle bli den segrande». Detta har jag icke sagt. Mina ord lydde så här: Med afseende på den in-vändningen, att kvinnor endast skulle rösta som männen i deras familj, svara vi: Ja, det är verkligen mycket sannolikt, — vi kunna också vända om meningen och säga: det är sannolikt, att männen komme att rösta som kvin-norna i deras familj, emedan de menniskor, hvilka lefvat under samma förhållande, samma utvecklingsomständigheter, vanligtvis få samma meningar och åsigtter, och den eller de i familjen, som ha den största andliga makten, också få det största inflytandet på sin omgif-ning. — Ibland är det en man, ibland en kvin-na. Vår herre ser icke till stånd eller kön, när hon utdelar sina gåfvor.

Som ni ser, har jag icke talat om äkta ma-kar, hvilka ju vanligtvis icke lefvat under samma utvecklingsomständigheter. Att det för mig per-sonligen kan vara obehagligt, att tillskrifvas ett yttrande, som i mitt tycke är bänalt och smak-löst fick ju vara. — Jag skulle helt visst icke för slik orsaks skull gjort något gennåle. Men vi, som arbeta för kvinnosaken, veta af sorglig erfarenhet, att allt, som kan förebrås oss person-ligen också är till skada för vår goda sak, och det är därför, jag måste be att få misstaget rätt-tat. Vi ha icke en så barnslig och föga ideel uppfattning om förhållandet makar emellan, att vi kunna tala om att »segra» i det förhållan-det.

* * *

Ur den danske folketingsmannens dr Pin-gel föredrag i den socialdemokratiska val-föreningen: — — — »glädjen kan vara lika så stor hos den, som kämpar för något godt, som hos den som åtnjuter det. När det säges: »Socialis-men är bedrägeri», så vet jag icke, hvad man mest skall förvåna sig öfver, dumheten eller oför-skämndheten hos den, som uttalar någonting dy-lik. Skall ett sådant uttryck användas, kan man med större skäl säga, att den bestående samhälls-ordningen bedrager en stor del af sina medlem-mar på hvad dem med rätta tillkommer af detta lifvets goda. Och det är just beviset på fram-åtskridandet i vår tid, att socialismen är tidens mest brännande fråga. För hvarje förständig och varmhjertad man blir det allt klarare och kla-

rare, att hans lifsåskådning är slägt med socialismen. Och menniskoanden, hvilken löst så många svåra uppgifter, skall nog också förmå att lösa det stora samhällsspörsmålet.

Den nya ordning, under hvilken icke längre de många skola slita för de få, är i förbund med den bästa moral, med kristendomen själf. Derföre se vi nu i fjärran den stora tanken höja sig, uppuren af så många framstående män, denna sköna tanke, som har till mål en lyckligare och mera moralisk samfundsordning.

* * *

Frank Leslie's. »Att tillhöra det svagare könet, vara en af dess vackraste representanter och stå i spetsen för elfva lika betydande publikationer, det är endast i Amerika, man möter ett dylikt fenomen». Så börjar signaturen *Salvador* en artikel i «Le Figaro» och fortsätter vidare: »Också — så fort jag hade fått kännedom om denna utomordentliga kvinnas ankomst till Paris, föreföll mig en *interview* med henne alldeles gifven. Se här är den, utan något företal:

»När jag är på resor» — var det första fru Frank Leslie sade — det är nämligen denna dam det är fråga om — »sysselsätter jag mig icke med affärer, men jag kan icke afstå derifrån, då en sådan tidning som *Figaro* gör mig den äran att vända sig till mig för att höra talas om mina egna publikationer.

Ja, jag har tio dylika — elfva till och med, ty i år skall jag ge ut en kalender i New-York, som något litet kommer att likna er beundransvärda *Figaro illustré*.

Publikationerna *Frank Leslie's*, hvilka jag ensam leder efter min mans död, äro gudskelof i ständig förkofran och inbringa mig i goda som dåliga år omkring hundratusen dollars. Men tro inte, att det alltid varit så.

När herr Leslie dog 1880, var han konkursmässig och efterlemnade mig i arf en och en half millions skuld samt 8 processer. Alla trodde, att våra tidningar skulle försvinna med deras grundläggare. Men man hade gjort upp räkningen utan mig: jag hade svurit min man att återupprätta honom och jag var besluten att hålla ord.

— Hur kallades herr Leslie's tidningar?

— *Frank Leslie's Illustrated paper* — Budget — Chimney Corner — Popular Monthly — Gazette (på tyska) — Sunday Magazine — Facts and Fiction — Pleasant Hours — Children's — Bazar — Illustration (på spanska). Dessa publikationer, af hvilka somliga utkomma hvarje vecka, andra hvarannan och hvar månad, tryckas alla i New-York, men blifva — skickade med olika tåg — samtidigt synliga i alla Nordamerikas större medelpunkter.

Redan 1880 voro dessa tio *Frank Leslie's* omfattade med välvilja af allmänheten, men fordringsegarnas förbittring hotade att förstöra allsammans. Jag lyckades likväl att få dem till att öfverlemna åt mig ledningen af min mans literära arbeten; jag afstod från mina flicknamn Miriam och Florence, fick lagstadgad mitt nya namn — Frank Leslie — och undertecknade alla skuldförbindelserna. Skulderna, fortfor fru Frank Leslie, ha betalats af mig till sista öret, och nu

tänker jag inte på annat än att mina tidningar, hvilkas afkastning alltjämt är i stigande, måtte förkofras, och att ställningen för de 500 personer — literatörer, artister och biträden, — som hafva sitt uppehälle i min affär, måtte förbättras.»

Allt detta berättades på det enklaste sätt i världen, utan falsk blygsamhet, men också utan skryt. Fru Frank Leslie är en kvinna med stor begåfning och en okufelig viljekraft. Hon är fullkomligt medveten om, att i samma mån som hennes arbete röner framgång, i samma mån ökas äfven hennes förpligtelser, hennes ansvar.

Mörk, af medelmåttigt och behagligt växt och med ett ansigte, som ett par praktiga svarta ögon gör ytterst uttrycksfullt, ser fru Leslie ännu mycket ung ut. Jag säger ännu, ty man förvånas deröfver, då man tänker på, hvad denna enda kvinna, ensam, omgifven af snikna menniskor, har kunnat uträtta på så få år.

Om det är sant, att man kan bedöma framtiden af det föregående, så vore det en trivialitet att önska våra kolleger *Frank Leslie's* nya framgångar. Så länge som de ega sin nuvarande ledare, kunna de icke annat än tillväxa i vålstånd.

Fru Leslie arbetar tio månader om året, från klockan åtta om morgonen till elfva på aftonen. Hon skrifer ofta och läser med den största omsorg afdragen på sina tidningar och revyer.

De två månaders ferier, hon tillåter sig hvarje sommar, tillbringar hon på oceanen och i Paris. Efter hvad hon försäkrade, tänker hon icke på *business* under sina ferier, och ni måste medge, att hon har väl förtjenat denna hvila. Vi hoppas, att fru Frank Leslie icke miststycker, att vi hafva begagnat oss af hennes närvaro i Paris till att anföra henne såsom ett exempel för hennes medsystrar i såväl gamla som nya världen.

* * *

Hedrande för Paris' samhälle är, att det har bekostat 21 franske arbetare i flera olika fack resa till England och uppehälle derstädes, för att de må kunna studera de engelska arbetsförhållandena och besöka utställningen. De resande ha blifvit särdeles väl mottagna i London. Man har inbjudit dem i en hel mängd arbetareföreningar och politiska klubbar; men då 18 af dem äro socialister, var det gifvet, att de genast vände sig till »*Socialdemocratic Federation*» i London. De engelska socialistledarne hafva gjort allt, för att vinsten af resan skall blifva så stor som möjligt för de franske kamraterna. Bland annat ha de hjälpt dem med att sätta sig in i de engelske arbetarnes lön- och bostadsvilkor och ha sört för, att de fått öfvervara tvänne socialdemokratiska möten, ett i Ballersea och ett i Hyde Park. Vid det sistnämnda talade en af de franska gästerna för fred, enighet och vänskap mellan alla nationers arbetare.

När främlingarne sett sig vidare om i landet och återkommit till London, ännar man föranstata en socialdemokratisk fest till deras ära.

* * *

En spiritistisk förening har nyligen bildats i Köpenhamn, under namn af »Spiritistiska Sam-

fundet», för att utöfva och utbreda spiritismen rundtomkring i landet.

* * *

En teaterföreläsning på hafvet. Då den engelske skådespelaren Henry Irving och skådespelerskan Ellen Terry voro på öfverfart till Amerika, fick miss Terry höra, att bland däckspassagerarne fanns en fattig kvinna med tre små barn, samt att hon under vägen framfödt det fjerde.

Miss Terry öfverenskom då med Irving, att mot vederbörlig betalning inbjuda de resande på några scener af »Romeo och Julia.» Efter föreläsningens slut hade hon den glädjen, att till den fattiga kvinnan kunna öfverlemna 2,160 kr.

* * *

Den japanska pressen. En intressant statistik rörande den japanska pressen har, enligt Aftonbl., offentliggjorts.

I Japan finnas 37 publikationer, som egna sig åt uppfostringsväsendet och utkomma i 42,649 exemplar i månaden.

Sju tidningar behandla medicinska ämnen och hafva en årlig spridning af 13,514 ex. Nio blad egna sig åt frågor, rörande hälsovården och sundheten etc. och hafva en spridning af 8,195 exemplar. Två tidningar behandla skogshushållning och två äro farmaceutiska organ. Sju tidningar behandla olika vetenskapliga ämnen och hafva en spridning af 2,428 exemplar i månaden. Slutligen finnas 22 tidningar och tidskrifter, som afhandla en mängd vetenskapliga ämnen i populär form och hafva en omsättning af 70,666 exemplar.

* * *

Kvinliga studenter i Tyskland dansa icke på rosor. »Deutsches Tageblatt» berättar med stor förbittring, att ett ungt fruntimmer har haft den fräckheten att ähöra prof. Hofmanns kemiska föreläsningar i Berlin, ja, hvad värre är, låtit förhöra sig i likhet med de manliga studenterna. En annan tidning beklagar, att »ryska seder börja insmyga sig vid våra högre undervisningsanstalter. Icke mindre än tre elegant klädda fruntimmer sågos bland de manliga eleverna vid prof. Schulzes föreläsning i zoologi.»

Åter en annan tidning tillägger: Nästa steg blir naturligtvis, att kvinnan tränger sig in i anatomisalen, så framt icke vår tyska moral opponerar sig mot det upprörande, utländska oskicket.»

Den tyska kronprinsessan understöder så till vida det »utländska oskicket», att hon beskyddar engelska lärarinnor, som komma till Tyskland, och nyligen har inrättat en stor asyl åt dem. Kanske skattar hon engelskt frisinne högre än tysk moral.

Aftonbl.

* * *

Fru Cleveland, amerikanske presidentens hustru, ombads nyligen genom bref att bli goodtemplare. Hon lemade följande svar:

»Det händer sällan, att en kvinna behöfver afgifva löftet för att för egen del vara afhållsam.

Men om, genom att underkasta oss ett dylikt förbunds tvång, vi därigenom kunna bättre hjälpa våra fäder, bröder, våra älskade och vänner i denna sak, så anser jag, att det ej bör hos oss råda någon tvekan.

Jag känner till goodtemplarne, de göra mycket godt. Och det är säkert, att något ondt kan man icke göra genom att gå öfver på nykterhetsidan — men däremot kan man därmed utträtta mycket godt. Jag anser saken för ingen del vara af ringa vikt, och jag är glad, att ni frågade mig därom. Det är uppmuntrande att höra talas om hvarje syster, som vill bidra till att stärka nykterhetssaken, hvilken en dag skall befria landet ifrån förstörda män och ruinerade familjer.»

* * *

I Kansas är hvar 7:de skolinspektör en kvinna, och i Wisconsin finnas 8 kvinliga skolinspektörer.

* * *

Kvinlig lässmed. I Newyork finnes en ung flicka, som med stor framgång idkar lässmedyrket. Att börja med biträde hon sin fader i hans verkstad, men har nu öppnat egen affär, hvilken är mycket löbände.

INNEHÅLL: Uffe: Äro våra skolors årskurser öfverensstämmande med psykologiens fordringar? — J. W. A.: Ur bondens lif. — Th. Bugge: Sindsretninger. — A. S.: Teaterbrev. — När och Fjärran.

Red. af Alma Åkermark.

»FRAMAT» utkommer den 1 och 15 i hvarje månad. Prenumeration kan ske hos hrr. bokhandlare och genom postverket. Pris: Kr. 3: 50 för år, postarvode 35 öre. Lösnummer: 25 öre. Annouspris: Kr. 20 för hel sida. Del af sida betingar motsvarande del af pris. Annonser mottagas å »Framats» annonsbyrå, Kungsgatan 60, alla hvardagar kl. 5—6 e. m.

I redaktionsangelägenheter hänvände man sig till Frk. Alma Åkermark, 2:dra Långgatan 40, Göteborg (träffas tisdag och fredag 1—2 e. m.)

Salomon & Williamson,
Bosättnings-Magasin,
Östra Hamngatan 85.

Lager af:

Porslin, Glasvaror, Nysilfverarbeten m. m.,
till billigaste priser.

Prenumerantsamlare,

hvilka insända bevis från vederbör-
lig postanstalt, att 5 ex. betalts, er-
hålla ett gratisexemplar.

"Framäts" Redaktion.

AMALIA NYBERG^S

Handsk-handel,

GÖTEBORG.

13 Korsgatan 13.

Lampor och Lamptillbehör

kupor, glas, vekar, m. m.

Gaskupor och Gasglas

Salongsfotogén (Astralolja)

Rysk Nobelfotogén

Ryska lampglas

till billigaste priser uti

Oscar Otto Meyer's

Lampbutik

38, Norra Hamngatan 38.

C. J. Lindahl & Co.,

Hörnet af Kors- & Kyrkogatorna.

Specialité:

Klädningsstyger.

Kam Tsun Äkta Théer

å kr. 1.60, 1.80, 2.00, 2.20, 2.50,
2.80, 3.00, 3.40, 4.00, 4.50, 5.00
per skåp. Frukost-Thé, en
en utmärkt blandning å 2.20,
Grus-Thé flera sorter.

August Ekström,
Göteborg.

Théhandel, Kungsgatan Nr 36.

Framåt.

Göteborgs Kvinnoförenings tidskrift, som utkommer den 1 & 15 i hvarje månad, kostar från 1 Juli till årets slut endast

1 kr. 75 öre.

Helt år: 3.50; postarvode: 35 öre för helår, 20 öre för halfår; lösnummer: 25 öre.

Prenumeration kan ske å alla postanstalter inom Skandinavien, Danmark och Finland samt i boklådorna.

Tidningen håller sina spalter öppna för uttalande af olika meningar, rörande såväl kvinnofrågan som öfrige sociala spörsmål, samt innehåller dessutom alster af skönliterär art. Bidragande äro: Viktor Rydberg, Anne Ch. Edgren, Carl Snoilsky, Anton Nyström, Math. Roos Georg Nordensvan, Hellen Lindgren, Ola Hansson, Axel Lundegård, G. af Geijerstam, Ernst Ahlgren, Ave (Eva Wigström), Amanda Kärfstedt, Cecile Gohl, Ellen Fries, Ellen Key, Ev Brag, Helene Nyblom, Claes Lundin, Robinson, Johan Nybom, Oskar Levertin, A. F. Åkerberg, Anna A., Jonas Lie, Kristoffer Janson, Irgens Hansen, Margarethe Vullum, Kristian Gloersen, Alvilde Prydz, Herman Bang, U. E. Berner m. fl.

Bidrag af norska och danska författare införas på originalspråket.

Vidhäftadt annonsblad medföljer som omslag. Annonspris 20 kr. för sida; del af sida, motsvarande del af pris.

Göteborg i Juli 1886.

REDAKTIONEN.

Sjöförsäkrings-Aktiebolaget

OCEAN

i Göteborg

afslutar försäkringar mot sjöskador å varor, å kasko, äfvensom försäkringar mot förluster å bodmerier, frakter, fraktförskotter, landtransporter m. m. till billiga premier och på liberala vilkor.

Kontor: Lilla Torget N:r 6.
